

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egy szám ára . . . . . 10 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hová az előfizetéseket küldendők, s minden egyéb küldemény is csak oda címezendő.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Megjelenik: minden Szombaton.

Hirdetések

négyzet centimetryi tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimetryerét 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetünk kedvezményben részesülnek.

Nyílt fél pertsoronként 10 krral számítatják.

Iskoláinkról.

II.

A városi főorvos így folytatja jelentését:

A reform. elemi iskola új épület, mely két tereméből áll, melyeknek egyikében a fiúk, a másikban a lányok taníttatnak. Mindegyik teremben hat elemi osztály van együtt és körülbelül 80 gyermek van egy-egy teremben. A fuosztály 8 méter hosszú, 6,50 m. széles és 3,50 m. magas. A leányosztály 6,50 m. hosszú, 5,60 m. széles és 3,20 m. magas. Elképzem attól, hogy a lányok éppen annyian vannak, mint a fiúk, és így tehát a termeknek egyforma nagyságnak kellene lenni, még a fiúknak szánt terem is felette kicsiny, amennyiben 6□ lábot számítva egy gyermekre, 50 gyermeknek egy 9 m. hosszú és 6 m. széles terem felelne meg. Ha ezen mértéket veszünk zsinórmértékül, akkor 80 gyermeknek egy 12 m. h. és körülbelül 9—10 m. széles és ezen mértékeknek megfelelő magas terem kellene. A fűtés mindkét teremben vaskályhával történik kívülről és ellenzével el vannak látva. A padok, noha 6—12 éves gyermekek járnak egy-egy terembe, mind egyforma magasak és nem elősségek, hogy a gyermekek félve elféjenek. A viláosságok a fuosztályban előlről és balról, a leányosztályban előlről és jobbról esik a gyermekek szemébe, mely utóbbi a legezelszerűtlenebb, és a mely bajon könnyen segíthetnének, ha a padokat másképp helyeznék el.

A kath. iskolákra azon megjegyzésem van, hogy a 3-ik és 4-ik osztály ugyan elég nagy, de régi épület lévén, alacsony termekben vannak, a viláosságot csak a 4-ik osztály kapja balról. A 2-ik osztályról legmósbabban van gondoskodás, amennyiben a terem is legkisebb, de a viláosságát is, valamint a 3-ik osztály is jobbról kapja. A fűtés vaskályhával, még pedig kívül fűlével történik, ellen-

zőjük nincs. Az 1-ső osztály az ugynevezett Szentilonai ápodában van elhelyezve, ez minden kritikán alóli; amennyiben az inkább börtönhöz, mint iskolához hasonlít, nem lévén sem levegője, sem viláosságja. Az alsóvárosi elemi iskola, a hová 80—90 gyermek jár, ugyan meglehetősen terjedelmes, de csak 2,40 m. magas, úgy hogy a tanító kénytelen tanítás közben is az ajtó kinyitni, csakhogy levegőt kaplasson. A felsővárosi elemi iskolában is 60—70 gyermek van és ez még aránylag legjobban felel meg az igényeknek, amennyiben levegője is, viláosságja is van. Mindannyiban a padok azért nem cölzserűek, mert nincs tekintet véve a gyermekek különböző nagyságára, noha egy sorbeliek járván egy osztályba, a hiba nem oly nagy, mint ahol 6 osztály van egy teremben egyesítve.

Az izraelita elemi fuosztályok egy e cölzra épült elég tágas, emeletes, magas épületben lévén elhelyezve, az eddig leirt iskolák között a legezelszerűbbek, kifogást csak az ellen lehet tenni, hogy itt is vaskályhák vannak, ezeknek sincs ellenzójük, és hogy a gyermekeknek sokkal több tanórájuk van, mint a mennyit a törvény megenged; végre nem hallgathatom el azon meglepő és a gyermekek egészségére káros szokást, hogy ezek a német, magyar és számolási órák alatt is fedett fövel ülnek, noha tudommal a vallás azt csak a biblia tanulása alatt követeli.

A milyen kedvezően nyilatkoztam azon termekről, melyek a fiúkat veszik fel, éppen oly kedvezőtlen ítéletem a leányiskolákról. Az 1-ső és 2-ik leányosztályban több a tanuló, mint a fuosztályban és mégis ezek is úgy, mint a 3., 4., 5. osztály egy régi, csak 2,40 m. magas, iskolává átalátotatott lakóházban vannak elhelyezve. Viláosságot ugyan kapnak eleget és balról, de a lányok egyik a másik hátán ülnek, a padok a vas, ellenzö nélküli kályhái érnek, a lányok tehát, kik ott ülnek, a melegtől

sokat szenvednek. A padok, a mennyiben azok az izr. autonon hitközségtől, a mely most felosztott és az orthodox hitközségbe olvadt, származnak, nagyon cölzserűek, de nem mondhatom azt a régiekről, melyek sem a gyermekek nagyságára, sem azoknak látképességére tekintettel nem csináltattak.

Az apácáknál ugyan a termek elég nagyok, szellősek és világosak, de a mennyiben ovodájuk, a kezdő és első osztályuk 130—150 leánytól foglaltatik el, és egy osztályban sincs több pad, mint a mennyi 80 gyermeknek szolgálhat ülőhelyül, merőben el nem kézelhető, hogy a többlet hol foglal helyet. Még a 2-ik osztályba is 100 leány jár, kik közül 20 nem foglalhat helyet, anélkül, hogy a másik nyolcvannak alkalmatlanul ne válják, illetőleg különösen az írást lehetetlenül ne tegye. A fűtés itt is vaskályhakkal történik, melyek tudommal kívülről fűlnek. A padok mind egyformák, semmi tekintettel a gyermekek különböző nagyságára.

Az ágost. hitvallásnak elemi iskolája is két egyforma nagyságu tereméből áll, melyeknek egyikébe az 1., 2., 3. osztálybeli fiúk és leányok járnak és 77-en vannak, a másik hasonmagyságu terembe a 4., 5. osztálybeli, hasonlóképp mindkét nembeli tanítvány jár, kiknek száma 33. Ez utóbbi terem balról, az első jobbról kapja a viláosságot, azért ez semmi tekintetben sem felel meg a kor igényeinek, nem lévén sem elég hely, sem elég levegő, sem jó viláosság. A padoknál nincs tekintettel a gyermekek különböző korára és nagyságára. Mindkét osztályt egy vas, ellenzö nélküli kályha fűti. A csin és tisztaság sok kívánni valót hagy.

Végre megemlítem még a városi ovodát, melyben látogatásomkor 82 gyermek volt jelen. Ez minden tekintetben a kor magaslátán áll, levén 3 nagy, 4 méter magas terem egymás mellett, elég ablak, nagy ajtók, az ablakokon függöny, a mit egy iskolában sem találtam, széles, tart folyosó, nagy udvar,

T á r o z a.

Jer ölembé . . .

Jer ölembé kis tubiczám,
Csak egy pillanatra;
Csókot adok, csókot hányok
Piros ajakadra.

Ne félj tőlem, nem bántalak,
Ne légy olyan szemérmes,
Jer közelebb, jer ölembé,
Megesókollak édes!

— — Látom maga hamis legény,
Csókja hadd maradjon!
Nem megyek én az ölebe,
Ne is csalogasson!

De tudja mit! hamis legény,
Mondok egy tanácsot,
És ha tetszik ez magának,
Magam is ráállok!

Ugye akar házasodni?
Szemből is látom!
Vegyem engem feleségül,
Úgy aztán nem bánom.

— No lám! milyen hamis a lány.
Feleségül jönne;
Megesókollni csak úgy lehet!
Csak úgy ül ölembé!

Noszlopy Tivadár.

Elfelejtett szertartások.

Németből ford. Krausz Béla.*

A lissaboni udvarnál a XVIII. század elején is meg volt még a szokás, hogy ha a király ki akart kocszini, hajnalban trombita harsogás adá ezt tudtul azon utczák lakóinak, a hol a király elhaladni akart; ha a királynénak volt ily szándéka, sippal és dobbal adatott tudtul; ha egy királyi, avagy királyleány hagyta el a királyi palotát, egy kürtös ment előttük; ha az egész királyi család együtt kocszított ki, trombitálva, dalolva, sipolva, kürtölve jártak előttük.

A spanyol király kényserítve volt télen 9-, nyáron 10 órakor aludni menni. — Özvegygé lett királyné, férjhez többé nem mehetett, hanem apácává kellett lennie. — Ha a királyné kocszjáról avagy lováról leesett, csakis a király vagy udvarhölgyei mehettek segélyére, férfiaknak halálbüntetés mellett tiltva volt ez. — Házasultaknak a királyi palotában — még csak éjjel sem — volt szabad maradni; az egész udvarnak özvegynek, nőtlennek vagy hajadonnak kellett lenni. — Étekezésnél a nemesek térden eszúva nyújtották a királynak az ételeket és italokat. — A spanyol udvar viselete évszázadokon át fekete volt.

A frank királyokról azt tartották, hogy golyvákat képesek gyógyítani; évenként egyszer a golyvások tömegesen tódultak a koronázás régi székelyére Rheimsbe, a templom előtt két hosszú sorban felállottak, s amint abból isteni tisztelet után a király kilépett, mindnyájan térdre borultak. A király ke-

resztbe font kezekkel végig ment e soron s mind-egyiknek homlokát megérinté kezével e szavakkal: „Le roy te touche, Dieu te guerri!” (A király megérintett, az Isten meggyógyít). Ezután a király alamsza osztogatói léptek elő s mindegyiket megajándékozák. Végre vizet adtak az uralkodónak és a szertartás véget ért. E szertartás 499-ből származik, midőn Clodvig király keresztényénné lett; és sok századon át fenntartott.

A cseh koronázási ünnepélyhez tartozott, hogy az új uralkodó előtt egy nagy mérték (mérő) díval telve felöntetett; a magyarhoz, hogy az új király Pozsonyban a királydombra felvágatott és kardjával 3 keresztvágást tett a levegőben, a melylyel Szent-Istvánnak jóvendőben győzelmeiket ígért.

Kevésbbé kellemes volt a szertartás, melyre az angolországi királyok kötelezve voltak, nevezetesen: a hány éves volt a király, annyi szegény embernek a lábait kellett megmosni; szintúgy a királyné szegény asszonyok lábait mosta meg. Eduardtól Oraniai Vilmosig, ezeknek is tulajdonítottatott golyva gyógyítási erő. Január 6-ikán Epiphánias napján, a három szt. király ajándékai emlékére, a királynak egy arannyal telt, egy tömjénnel tele tömött és egy myrrhával felt zaskót kelle az oltárra tenni.

Németország sem szűkölködött az azelőtti években ily különös szertartásokkal. Így p. o. mint más püspökök a világi ügyek feletti intézkedést, úgy Vürzburg kivíta magának alattvalói élete és halála feletti joggyakorlást. Ezért a püspök nagy ünnepekben egy cset kardot tétetett az oltárna, melynek az isteni tisztelet végőg ott kelle maradni. — Ha a

*) „Bibliothek des Unterhaltungs u. des Wissens,” 1880.

fákkal beültetve, az egyik teremben széles, alacsony fekvő hely az előmosodott kiscsinyek számára, számos, cselészteri taneszköz; a fittés ugyan vaskályákkal történik, de ezek kerítésével egészen körülvéve vannak, úgy hogy a meleg csak közvetve sugárzik a terembe.

Miután az említett iskolákra nézve észrevételeimet részletesen előadtam volna, legyen szabad véleményemet azokról összeznem abban, hogy mind amelyeket sok kívánni valót hágy, legnagyobb hibájuk azonban az, hogy mindannyi, kevés kivétellel, túlnövesztve van, aminek ha az egyes felekezetek elejét vennék az által, hogy párluzamos osztályokat állítanak fel, több az egyes iskoláknál gáncsolt hiba megszűnne, illetőleg kevesbedne. De semmi esetre sem engedhető meg, hogy a belvárosi kath. első osztály azon helyiségben megmaradjon, ahol jelenleg van, valamint a városnak arról is minél előbb gondoskodni kell, hogy a polgári iskola, de különösen a 3-ik osztály az árnyékszékkekből kiáramló bűztől szabaduljon. Pápán, 1880. nov. 25. Steiner József, v. főorvos.

Eddig a jelentés.

Magára a jelentésre is volna megjegyzésünk, de mivel tudjuk, hogy a főorvos úr orvosi s nem egyszerűen pedagógiai szempontból bírálja az egyes iskolahelyiségeket, s mivel meg vagyunk győződve, hogy őt a legjobb intenciók vezették, a jelentést nem vesszük bonczéké alá, hanem egyszerűen kijelentjük, hogy a mi abban el van mondva, az a—z-ig igaz, és mivel igaz, egyszerűen sajnós is, nagyon sajnós.

Vagy mit mondjunk oly rendezett tanácsu 14,000 lakossal bíró városról, a mely nem törődik vele, ha számára túlnyomó többségben levő hitközség mint iskolafeltartó egyes osztályokat oly szobákban helyez el, melyekről az orvosi jelentés az mondja, hogy inkább börtönnek tekinthetők, mint iskolatermek? Ha e hitközség az apácziáktól kegyelemkép elfogadja, hogy leány gyermekei százával, százötvenével fülnek oly szobákban, melyeknek padjain csak 50 gyermek számára van hely, s így a növendékek oly helyen kénytelenek összekucorodva filni, melyre manap a fegyenget sem állítok le.

Uram, ez így nem jól van. Első kötelességünk arról gondoskodni, hogy a fiatal nemzedéket úgy szemléljük, valamint testileg is gondos nevelésben és oktatásban részesítsük: de ez lehetetlen, ha gyermekeinket oly iskolába kell küldtünk, hol az élet első feltételei: levegő és világosság hiányoznak, a hol a növendékek mint valami birkanyáj össze vannak szorítva s annyian vesznek részt a tanításban, a hányank törvény szerint nem szabad lenni még a legutolsó szegény falusi iskolában sem.

Hiszen ma már a börtönökre is oly kiváló gondot fordítanak, hogy azok szellőzött, szárazok stb. legyenek, s annak az elzárt gonosztévő egészségének valamiképp meg ne ártsanak; —

hát gyermekeinkre, ezen legdrágább kincseinkre kevesebb gondot fordítsunk, mint a társadalom sörpédékére? A ki erre „igen”-nel tud felelni, az gyermekét nem szereti, annak szíve nincsen. A ki pedig „nem”-mel felel, az tartja kötelességének oda hatni, hogy, ha már törvény szerint a gyermekeknek iskolába járnia kell, úgy legyen arról is gondoskodva, hogy ezen iskola le ne rontsa, a mit a család épített. Feleljenek meg a tantermek a kor, de főleg a közegészség és paedagogia igényeinek. Ezt nemcsak minden szülő, hanem minden emberbarát követelheti. — Egy tanteremben csak annyi növendék taníttassék, a hány valóban tanítható, hogy a kellő eredmény is meglegyen. Annak nem szabad előfordulni, hogy ép elméjű 13 éves leány még a második osztályban álljon. Ha valamely szerzet vagy társulat a tanítás kötelességét elvállalta, úgy végezze ezt úgy, a hogy törvény, lelkiismeret és a kor uralkodó eszméi kívánják. De ha azzal áll elő, hogy ő csak szivességből teszi, a mit tesz, akkor veszedelmes kézből van a mi gyermekeink tanítása, akkor menten utasítsuk vissza azt a szivességet. Nem vagyunk ellenai az apácziáskoláknak, de ha már léteznek, méltán kívánhatjuk, hogy létjogukat kiérdemeljék.

Nem vagyunk azok részén, a kik azon vannak, hogy városunk nagyközséggé tétessék. Nem. Inkább azt mondanók, törekedjék oda, hogy a kir. városok között foglalhasson helyet. Amde, ha már rendes tanácsú város, úgy rendes is legyen minden tekintetben. Járjon maga első jó példával. Dícsőretre legyen mondva, ezt meg is tette, mikor az óvó-intézetet építette. Azonban ebbeli intézkedése ne legyen egyoldalú, s főleg pedig ne tudjon — nem tudom mi okból — indifferens lenni oly dolgok iránt, melyeket neki bírni fel, noha egész hibája csak az elnézésben állott.

Elnézést pedig látunk abban, ha a tanács azon jelentést, melyet a főorvos és rendőrkapitány beterveztett, nem a tanfelügyelőséghez, s illetőleg a megyei közig. bizottsághoz terjeszti fel, hanem „mihez tartás és alkalmazkodás végett” az egyes iskolai igazgatóságoknak adja ki. Vajjon ezek mit teyennek? Ezekről csak nem várható a felsorolt bajok orvoslása.

A közegészség rendezéséről szóló 1876. XIV. törv. cz. 27-ik §-a így hangzik:

„A népiskolák közegészségi tekintetben a törvényhatóság felügyelete alá helyeztetnek, a felügyelet a törvényhatóság a kebelében levő közigazgatási bizottság vezetés s ellenőrkölése mellett tisztí orvosi s más tisztviselői által gyakorolja.”

E szerint tehát kérjük a városi tanácsot, járjon el ez ügyben úgy, hogy annak eredménye is legyen; mert ha a főorvosi jelentés csak az

püspök meghalt, szíve egy ón koporsóba záratott, egy négyes fogatú kocsi egy hífi szolga kíséretében az eborachi kolostorba vitetett. Kocsi és lovak a kolostor maradtak, a melynek értékéből a szolga örökös eltartást nyert.

A vörmsi tanács, ha valami magas rangú és állású személy keresztül utazott, annak egy hordó bort, egy tál halat és egy kis zacskó zabot adott át, a mely ajándéknál a hal Varnának a Rajna felletti jogát jelentette

A középkorban minden 7 évben jött egy processio jámbor magyar a kölni templomba, a három szt. királyi koporsóhoz, emicéll a segélynek, melyet ezek a nagy inségben nyújtottak. — Magyarországon nagy szárazság, s e miatt nagy inség uralkodott, ezért igen sokan mentek Kólbe bucsura s a három szent segélyt kérték. Midőn luza jöttek megtudták, hogy az óhajtott eső megjött akkor, midőn azt ók Kólben kérték. Ettől fogva minden 7-ik évben jött egy csapat magyar ide, hogy a három szentnek hálijukat fejezzék ki; a mely magyarok itt egy külön a számukra épített házban laktak és a tanács által étellel és itallal 14 napig elláttattak.

Csodálatra méltó szertartással ment végbe Karinthiában a hódolás. Klagenfurtól egy mértföldre fekszik az úgy nevezett herceg köve, erre ment fel egy öreg paraszt jobbjánál egy fekete tehen, baljánál egy sovány kanca állott; megjegyzendő, hogy csakis az mehetett a köre fel, a kinek erre joga volt, ezt körülállták a többi parasztok. Most jön a her-

ceg sok szép ruhás szolgáltól környezve, kik hercegi kincseit viszik mellette, maga pedig pórruhába öltözködve, kezében pásztorbottal. Midőn ezt a paraszt meglátja, kiáltott: „Ki az, ki oly göggel tart felénk?” — A tömeg felelt: „az ország fejedelme!” — Erre a paraszt: „Igazságos bíró? Javát akarja a hazának? Szabad rangból való? Tiszeltre méltó? Jó keresztény és oltalmazó?” Felelt a tömeg: „Ő az s az is fog maradni!” — A paraszt: „Azt kérdem, mi jogod van el tőlem e helyet?” A herceg udvarmestere felelt: „E hely tőled megvéteik 60 garasért; ama tehen s a ruha, mit a herceg levett, legyen tied; és végre egész házaddal együtt minden adótdól ment vagy. — Erre a paraszt megezirógatá arczát a hercegnek, elvette az ajándékot és miután mondá a hercegnek, hogy jól kormányozzon, le jött a körül.

1444-ben IV. Frigyes vonakodott e szertartást véghez vinni, ezért egy írást kellett adnia a hatóságának, hogy többé jogaikkal ily módon visszaélni nem fog.

Ez csak egy kis visszaemlékezés a már majdnem elfelejtett, de teljesen elhagyott szertartásokra, a melyek közül némelyeknek egy velős gondolata az alapja; mások egyszerűnek és izléstelenek, némelyik pedig éppen nem tetszik, mert nem ismerjük az eszmét, a mely neki alapul szolgál.

igazgatók irattáiraiba kerül, a vizsás állapotok még tovább is fenn fognak állani, s lesz elnyomordott gyerekünk quantum satis.

Különbön ajánljuk ez ügyet a megyei tanfelügyelőség szives figyelmébe és tanulmányozásába is. Egy iskolázéki tag.

Az iparkiallítás történetéből.

Ráth Károly. Az iparkiallítások multban és jövőben című tanulmányából.

Míg az első képművészeti kiállítás 1763. évben rendezte Párisban az „Ecole des beaux arts,” a legelső nyilvános iparkiallítás az 1789-ik évtől szokták datálni. Kezdeményezte azt pedig a francia directoriális kormány alatt d'Avéze marquis a sèvres-i állami porcellán- és goblein-gyárak igazgatója, ki a belügyminiszterhez intézett felterjesztésében ily díjazásunkkal összekötött iparkiallításoknak a köztársaság emlékműnépelye alkalmával évenként kiadott rendezését hozta javaslatára. Az 1798-ik első kísérlet után, ha nem is évenként, de elég sűrűn követték egymást csakugyan a későbbi párisi iparkiallítások, s pedig: 1801 (200 kiállítóval), 1806, 1819, 1823, 1827, 1834-ben. Ezentul minden 5 évre terveztetett a kiállítás és meg is tartatott pontosan 1839 (már 4381 kiállítóval), 1844, 1849-ben, míg 1855. évre tudvalevőleg már az első párisi világiállítást is.

A francziák kezdeményezése legelőbb a német államokban talált utáuzásra, ugyanis Bajország 1818-ban Münchenben, Szászország 1824-ben Drezdában, Poroszország 1827-ben Berlinben rendezte az első iparkiallítását. Ausztriában az iparosok legelőször 1828-ban léptek nyilvános versenyre Prágában.

Jóval nagyobb terjedelműek voltak a német vámszövetség által rendezett iparkiallítások 1842-ben (Mainzban), 1844-ben (Berlinben) mintegy 3000 kiállítóval és 1850-ben (Lípeschen).

A lengyelek 1818-ban Varsóban, az oroszok 1825-ben Moszkvában, a szpnyolok 1841-ben Madridban bocsátották először közszemlére nemzeti iparkieleseb termékeit.

Sajátságos, hogy épen Anglia barátokozott meg legkésőbb az intézménnyel, a melyben az 1825. londoni, és 1834-ki dublini ilyen jelentéktelen kísérletek után, s pedig leginkább az „anti cornlawleague” kezdeményezésére csak 1843-ban tartatott Manchesterben országos jellegű iparkiallítás, később azután Londonban 1845, 1847, 1849-ben.

A Bécsben rendezett három első iparkiallításról végre a következő adatokat találjuk: 1835-ben részt vett 594 kiállító, ezek közt 8 magyar 1839-ben „ „ 722 „ „ 14 „ 1845-ben „ „ 1838 „ „ 57 „

Hogy a nemzetek productív munkája internationalis versenyben mérkőzött meg egymással, ezen hatalmas eszmét Albert „prince-consort”-nak, a most uralkodó angol királyné néh. férjének tulajdonítják, és az angolok akarat- és tetteje kellett hozzá, hogy az eszme csakhamar a világot bálumlatba a világot bálumlatba ejtett hatalmas dimenziókban megvalósuljon. Nagy ünnepet lnt a nemzetek kulturálisak 1851. év május 1-én, a midőn az első világiállítást Londonban a sydenhami kristálypalotában megnyiták.

A conceptio hermensége és tetszetős volta tekintetében még maig is felül nem mult, Paxton terve után készült sydenhami kristály-palota 18,917 nemzetközi kiállítóknak iparekikeit fogadta be. A híradat ez első világtalárnál jóval szigorub volt, mint a későbbieknél, úgy hogy mindössze 2018 érem ítéltetted oda, tehát a kiállítottok számára képest mintegy 20% holott ezen arány később 40%-ra, sőt még többre is emelkedett. (A székeshérvári országos kiállításunkon az arány 75%-ot tett ki.) Első díj (concell medals) mindössze 170 ítéltetted ki, csakis kiváló találmányok vagy javitványok jutalmazására. Egészben véve az első nemzetközi industrialis verseny azt tüntette fel, hogy Anglia az ipari tömegtermelés a készítmények szoliditása, technikai találmányok és a gépek és munkaeszközök kitűnősége és sokfélesége tekintetében első helyen állt, míg Franciaország kiállítványai csín, izlés és iparművészeti előhaladás által erősen hátrébe szorították az angol műipartermékek nehézségét, legelőbbnyire idomtalanúságát. A német ipar leginkább azon a téren győzelmeskedett, a hol a tudományok képzettség fontos tényezőként szerepel; ide tartozik különösen a könyvnyomdászat és a typografia egyéb termékei, a tudományos műszerek stb.

Csupán egy általános rövid áttekintést ezelővén, még futólagosabban foglalhatunk s, pedig inkább némely statisztikai összehasonlításra szorítkozva, a későbbi világiállítással. Elég sűrű időközökben követték ezek egymást, u. m. Páris 1855, 1862, Páris 1862, Páris 1867, Bécs 1873, Philadelphia 1876, Páris 1878. Nézzünk mindenképp a kiállítások roppant mérvű növekedését: összes kiállítók: 1851. London . . . . . 13,917 1855. Páris . . . . . 23,954 1862. London . . . . . 28,653 1867. Páris . . . . . 50,226 1873. Bécs 41,952

A keleti és délamerikai tartományok állami collectív-kiállításai számlálhattak kiállítót: 10,000 1878. Páris 53,258

(Meg kell azonban jegyezni, hogy nagy mérvű eltérésekkel találkozunk a kiállítók számának „hivatalos” feltüntetésénél, így a nem csoport szerinti, hanem egyéneknél összehajlítást szerint tudni volna ki a kiállítók száma: 1856-ben 21,779, 1862-ben: 24,084, 1867-ben: 42,217, 1873-ban, a már említett keleti kollektív-kiállítások nélkül: 39,500.)
A kiállítók közül volt Magyarországból: Ausztriából:

1851. London	748	—
1855. Páris	1298	—
1862. London	1410	—
1867. Páris	363	1730
1873. Bécs	3018	9104
1876. Philadelphia	22	454
1878. Páris	2690	3228

További összehasonlítás kedvéért közöljük még a látogatók, továbbá az elfoglalt kiállítási területek kimutatásait a következőkben:

	a látogatók száma:	legnagyobb napi látogatás:
1851. London	6.039,195	109,915
1855. Páris	5.162,330	105,022
1862. London	6.212,130	67,891
1867. Páris	9.826,000	110,420
1873. Bécs (a „saison”-jegyek nélkül) 7.254,687	139,073	—
1876. Philadelphia 8.004,263	275,000	—
1878. Páris	15.594,800	—

Az igénybe vett térség volt:

1851-ben 93,000 m. fedve, 2,800 m szabadban	—
1855-ben 117,699 „ „ 18,726 „ „	—
1862-ben 125,393 „ „ 124,540 „ „	—
1867-ben 153,138 „ „ 510,000 „ „	—
1873-ban 103,000 „ „ 2,500,000 „ „	—
1878-ban 250,000 „ „ 450,000 „ „	—

A mi végre a nemzetközi kiállítások finanszírozásának oldalát illeti, csupán az első londoni végződött némi tiszta jövedelemmel, míg később kivétel nélkül több-kevesebb hatalmas deficitet fizettek meg a vendéglátogató államok az aratott dícsőséget. E deficit 1873-ban Bécsben meghaladta a 13 millió forintot, és legutóbb Párisban is rughatott ugyanannyi frankra. Az 1876-iki philadelphiai világtárlás zárszámadásai mintegy 9 millió dollár kiadás ellenében 3,853,718 dollár bevételt mutatnak ki, a hiány tehát az élelmes yankeknál is meghaladta a 10 millió forintot.

Közgazdaság.

„The Gresham” Londonban. A körülmenyes évi jelentése m. év június hó 30-án elmult 32-ik üzletéről, ezen Ausztria-Magyarországban is létező biztosító-intézetek, mely m. év november hó 18-án a részvényesek évi rendes közgyűlése alkalmával adott be, előttünk fekszik. Ezen jelentésből vesszük a következő jelentékenyebb pontozatokat, melyek ezen intézet virágzó állapotáról tanuskodnak. — A múlt év eredménye különösen kedvező volt. Ezen évben 6205 biztosítási bevallás történt 58,733.650 frank értékben, melyekből 4717.44,008.150 frank biztosítási összeggel fogadtattak el, melyekről szabványosú kötvények állítottak ki. A díj-jövedelem, levonva a viszbiztosításra fordított összeget 11,174.812-90 frank volt, mely összegbe az első biztosítási év díjai 1,424.034-45 frankkal beleszámítók. — A kamatszámla mérlege 2,903.172-20 frankra rugott, és díjbevétele hozzáadva a társulat bevételét 14,077.985.10 frankra emelte. Az éven át a társulathoz benyújtott és kifizetésre elfogadott kötvények összege 5,422.437-50 frank, mely összegből 75,000 frank visszbiztosítva volt. A követelések és kiállítási vegyes biztosítási bevallásokból stb. melyek esedékessé váltak 2,666.374 frank. Kötvények visszaváltására 917,408-35 frank adatott ki — A biztosítási tartalék, melynek létezése a szerződési kötelezettségek kiegyenlítését biztosítja 4,408-267 frankkal emelkedett. — A társulat a múlt évben Budapestes és Bécsben házakat is vett 3,057,000 frank értékben, melyekben az intézet irodái helyiségei léteznek. A realizált vagyon összértéke az üzletév végével 70,623.179-50 frank volt. A vételárnál kimutatott többlet az értéket illetőleg tekintetbe nem vétett, miután ezen értékek még nem valószínűsítették, tehát azonnali nyeresémmé forrásnak nem is tekinthetők. Ezen többletnek azonban jelentősége igen nagy: osszítja a kezességét, mely a társulat által nyújtatik. — A jelentéshez a társulat egy körülmenyes vagyon-kimutatása van mellékelve, melyből a következő tőkeellhelyezések láthatók. — Az angol kormány biztosságában 3,714,989-80 frank, más államok biztosságában 11,616,083-45 frank, vasutrézvények, elsőbbségi és törzsrészvényekben 1,135,119-70 frank, vasuti és más adólevelekben 20,889,274-70 frank, hábitörtökben 11,386,837-90, zálogokban 8,601,611-65 és más különféle biztosítékokban 13,279,262-30 frank.

Vidéki és helyi hírek.

Városi rendkívüli közgyűlés tartatik, ma f. hó 15-én d. n. 4 órákor, a következő tárgysorozatral: 1. Zálogfelvételi szabályzat jóváhagyását megtagadó törvényhatósági határozat. 2. Pápa-keszthelyi vasuti részvények alírására nézve újabb határozat hozatala iránt felhívás. 3. Időközben beérkező egyéb tárgyak.

A pápai ref. főiskola hittanhallgatók által ma tartandó hangverseny műsorozata: Nyitány Cseres-

nyés K. zenekaráról. I. 1. „Olyan a te dalod, népdal Székelytől, dallama Huber K.-tól elődjai a főiskolai énekar. 2. „Változatok dala népdal fölött” Willnerstől: zongorán elődjai Kőnéző Gizella ur-hölgy. 3. „Pókainé” Gyulai P.-tól, szavalja Orozsi Jenő. 4. „Nagy Ária” a „Troubadour”-ból éneki Bojuitzer Gizella ur-hölgy. 5. „Jaj de hős az én életem” Huber K.-tól, folytatódlag „Édes Rózsám” népdal Csekeő Gusztávól, elődjai a főisk. énekar. II. 1. „Szigetvári emlék” Székely Imrétől, zongorán elődjai: Csoknyai Eliz ur-hölgy. 2. „Magyar népdalok” Allaga Gézától éneki Bojuitzer Gizella ur-hölgy. 3. „Sári Mátys” Kecskeméthy F.-től szavalja Borza Mór. 4. „La Stella” Valse Luigi Arditiól, éneki Bojuitzer Gizella ur-hölgy. 5. „Honvédek csatadala” dallama Huber K.-tól, elődjai a főisk. énekar. Záradék Cseresnyés K. zenekaráról. — Melegben ajánljuk az estélyt a t. közönség szíves pártfogásába, mert a program után itélve, az est élvezetesnek ígérkezik, aztán pedig már a czél is megérdemli.

A helyben alakítandó kereskedelmi kaszinó ügye más fordulatot vett. Ugyanis nem kaszinó hanem kereskedelmi egyesület lett az, a mit valószínűleg „Pápai Lloyd” czíme alatt alakítani fognak. Az alapszabályok már készek s a végleges alakulás jövő vasárnap fog megtörténni. Mi ezen egyesületet városunk kereskedelmére nézve igen czélszerűnek tartjuk, annál is inkább, miután tőzsdei bíróság is fog megválasztatni. Mint halljuk, a régi takarékpénztár a Fischer-kávéházat, melynek ő a tulajdonosa, emeletre építi, s ez lesz a leendő „Pápai Lloyd” helyisége.

„Antisemitáknak,” ezt olvassuk a helybeli jótékony nöegyelt által rendezett theatestrye szőlő s utcaszarkon kiragasztott meghívón fehér kértával írva. Nem mintha ezen utcai pajkosságunk valami fontosságot tulajdonítanának, hanem mivel ténykép beszél, hogy a helybeli nöegyelt izr. tagjai demonstratív tartották magukat távol az estélytől, de sőt az egyelőb végkép szándékoznak kimaradni, nem tartjuk feleslegesnek a dolgot felemlíteni. Hát nekünk bizony az izr. hölgyek eljárása nagyon különösnek látszik. Azt mondják, hogy a kaszinóban előfordultak miatt történnék az egész, de mi azt kérdezzük, vajon mi köze a kaszinó különlegességeinek a jótékonyág nemes erényéhez? Kérdjük, hogy ismer-e valaki a t. hölgyek közül különösen kezresztény és zsidó jótékonyág között? Bizonyára nem ismer. Tehát annál sajnásabb, hogy oly eljárásra ragadtatták el magukat, mely csakugyan képes nálunk is előteremteni azt, a minek a haladás eme századába ahogy se illik bele és mégis jésdőkörvéket őlt: előteremtheti az ugynevezett zsidókérdés oly módon való megoldását, mint azt Németországban szemlélni alkalmunk van, szóval előteremteni az antisemita mozgalmat, a vallásos gyűlöletet és türelmetlenséget, s ne mondják aztán izr. honfátarsaink, hogy ők ártatlanok a dologban, s a keresztény elem türelmetlenségének az áldozatai. — Csak ennyit akartunk izr. t. hölgyeinknek megmondani, rajtuk a sor, hogy beműnket ellenkező tényekkel meggyőzőljünk.

Az ismeretterjesztő egylet vasárnap délután flésezett, s mivel az elnök- vagy jegyzőség nem tartotta érdemesnek, hogy lapunkat is erről értesítse, hát csak annyit mondhatunk, hogy — flésezett. Hogy lapunk nem lett értesítve, az aberita főle elvekről tanuskodik, milyenek hála a gondviselőnek — Pápan in floribus vannak. No de ilyesmire is van szükség.

A pápai önk. tűzoltó egylet által f. hó 1-jén és ezt követőleg 6-án tartott alakuló közgyűlésen megválasztott tisztviselők névsora: elnök P. Szabó Károly, főjegyző Szokoly Ignác, aljegyző Rada József, pénztárnok Klára Sándor. A tiszti karban pedig főparancsnok Kovács István, alparancsnok Teufel Mihály, mászó osztályparancsnok Heim Ignác, szivattyús osztályparancsnok Szokoly Ignác, rendfenntartó osztályparancsnok Diemstmann Márton, főszertárnok: Obermayer József, orvosok: Dr. Lóvy László, dr. Rechmitz Ede, sebész: Miskej Sándor, segédorvosok: Szeglethy György, Rada József, zászlótartó: Messzerer Vilmos, mászó- szakaszvezetők: Bikky Sándor, Horváth Mihály, szivattyús szakaszvezetők: Szily Ignác, Veres András, rendfenntartó szakaszvezetők: Gáspár Gábor, alszertárnok: Schmiedhoffer Antal. A lelnök és ügyész a legközelebbi közgyűlésen fog választatni, mivel Brader Sámuel és Lázár Benő ezen állásraírók leköszöntek.

A pápai jótékony nöegyelt f. hó 8-iki theatestrye, mint már előre gondolható volt, fényesen sikerült. A terembe belépve egymást érték a sok meglepetések, melyeknek egyik legkiválóbbika, — a választmány szíves koszorúja — a szobnól díszes magyar menyecskek által kétfélel képezett díszes sorfal. Beljebb menve, a nagyszámmal egybegyűlt díszes hölgykoszorú, majd valamennyi szép asszony és szép leány ragadta el a nézőt. Ha továbbá még hozzávesszük az egészen végig tartó derűlést és jó kedvet, akkor bátran elmondhatjuk, hogy ez egyike volt legsikerültebb estélyeinknek. A franczéz 40 pár tánczolta, a bevétel jelentékeny.

A londoni rendőrökön állomás árnedsében van. Alig lehet ezen fontos állásra kompetensebb aspiráló, mint lapársunk, a „Veszprém” pápai levelezője, a ki ezen lap f. é. 2-ik számban azt mondja, hogy dacára annak, hogy rendezett taná-

csu város vagyunk, tehát rendőrségünk van, folyton történnék lopások. Hát urmfia, hol volt vagy van a világon az a rendőrség, a mely meg tudná vagy meg tudta volna akadályozni, hogy tolvajok ne legyenek? Hiszen pld. éppen Londonban van az a híres rendőrlője, s ugyanott tartózkodik a tolvajok egész armádjája. Nevezett levelező ur vagy igen nagy rendőri genie, s ekkor kár a mécsét véka alá tenni, vagy pedig éppen nem ért a rendőri funkciókhoz, s ez esetben kár a szomszédnál pletykázni.

Tudvalevő dolog, hogy Balog színtársulatának két tagja jégvet váltott városunkban, sőt házassági jutalomjáték is rendeztek számunkra. Az esküvő elmaradt, lapunk egy t. barátja így epistolát küldött a K.-Czellben levő társulat színtársulatjához:

Visszhang a fivért színtársulostól zöld bucsuzódjára.

Nessze szégyen színtársulost.
 Házasságot meg te is!
 Jó példával járt elő a
 Ligethy és Kosty-Eliz.

Add át nekik üdvözlöttnk.
 Így s álljon el a máshol is.
 A nem tudott (9) kikorsóság
 Révén akár szászor is

Megvolt a jutalomjáték.
 A házasság elmaradt.
 Folytatása következik
 Majd a bodzafa alatt.

A trónörökös lakodalma a menyasszony szílei s orvosi kivánsága folytán bizonylatlan időre elhalasztott. Ez a hír Bécsnek „gutgesinnt” lakosságát jobban izgatta fel, mintha azt hallotta volna, hogy Magyarországhban — — éhen halnak az emberek.

Kossuth bankó újra forgalomban. Egy győri lisztkereskedő jó tanácsokkal és felvilágosításokkal látta el éppen nejt, hogy most új tizes bankók vannak forgalomban, tehát ne itközzék meg, ha egy ilyen hoznak, csak fogadják el bátran. E discourst kihallgató egy élelmes falusi atyánkfa, s be is állít másnap a feleségéhez — egy Kossuth tizes bankóval s vesz egy forint urt lisztet. Az asszony mi rosszat sem sejtve, elfogadta az „uj” bankót. Képzeltetni a férj meglepetését, midőn felesége nagy fennen előmutatja az „uj” bankót, — de már akkorra botlati ítheték a paraszt nyomát. Nálunk is jó lesz vigyázni!

A budapesti sugánit jog. isk. tanonképző intézet egyik derék tanítóját, Stettina Iona kisaszszonyt a trónörökös leendő neje, Stephania mellé magyar társalgónékk neveztek ki. A tanítói állás oly kitüntetés ez, melyet, bár nem vagyunk a koronás fők isentől, őszinte örömmel regisztrálunk, annál is inkább, miután a kinevezésnél nem kérdeztek, hogy a leendő társalgónékk hány ága van nemesei koronájában.

Talált takarékpénztári könyvecské. Rosenberger Simon f. h. 7-én egy kis-czelli takarékpénztári könyvecskét talált, a mely Stern József nevére van kiállítva, de minthogy S. J. holléte nem tudatik, a könyvecské a kis-czelli takarékpénztárba tetették a megőrzés végett.

Cseh Juli azon édes reményben volt, hogy az idén tél nem is lesz, tehát a cipzőkora gazdálkól kivett pénz elköltötte, igen, de a telet még soha sem ette meg a kutya, és ez ezuttal is bebizonyult, sőt a léten már hó is esett, s így Cs. J. természetben csalódott, cipző pedig kellett, tehát elhatározta, hogy gazdájának, Krausz Samunak cipzőjét el fogja lopni, s ezen szándékát végre is hajtottaa, a lopás kitűdött, Cs. J. méltó helyére — a hűvösre kísértették.

Hova lett a 4-kros? F. hó 7-én S. nevű kávéházban többen kártáztak. Ezek közül egy kimeni kénszerítettetvén, hogy helyét el ne foglalják, székjére egy 4-krosat tett és nyugodtan távozott. De bejövén, nagy meglepéssel vette észre, hogy helyén valaki ül, oda megy az illetőhöz és nagy lármával követeli, hogy onnan távozzék, mert ő arra a székre egy 4-krosat tett, emélfogva arra rá ülni csak egyedül neki van joga, — keresi, de biz a deponált 4 kros eltűnt, s így az alhoz való jogot elvesztvén, attól, habár néhez szível is, — de bucsut venni, és egy más hely után nézni kénszerítettetvén.

Öveges Ferencznél egy czüst kanalat találtak, de a dolog gyanus lévén, kérdőre vonatván, azt vallotta, hogy a kanalat Lóvy Samu unal a ganaj-görbörben találta, de minthogy Pollák Ignác ur kimutatta, hogy a kanál az övé, s így bebizonyult, hogy bizony nem rendes uton jutott a kanál birtokába, Ö. F. a rendőrségnek adottát által.

Tíz. F. hó 7-én tűz támadt Egyed István hor-dárnak lakásán, Grob Istvánnál 1145. számú házánál, de idejekorán észrevétvén, a lakosok által elfojtatott.

Alkalmi dolgok. A „Hazánk írja:” Hogy a „Népszámláló lap”-ok éppen nem népiesen stylizált nyelvezete sok zavarra fog okot adni, az előre látható volt. Badarnál badarabb dolgokkal tölti ki a nép, az általa érthetlen feliratu rubrikákat. Így erre a kérdésre, hogy „mi az anyanyelv?” azt felelte egy nem igen oskolázott „szóga,” hogy „az, a mi az anyvóm,” erre a kérdésre pedig, hogy „hol született?” az iratott, hogy „otthon!” Sokan „születtek” krumplikapálskor és aratáskor stb.

Mi a speculáció? Erre élelmesen felelt meg a boltos zsidó, „En” mondja, annak az adósnak,

a kiről tudom, hogy nem képes fizetni, a világról sem mondanám: hű atyái, maga nekem tartozik. Sőt ellenkezőleg, azt mondom neki, hogy semmielőm sem tartozik nekem. Mert a mig tudja, hogy adóssomnak tekintem, a világról se jönne felém, ellenkezőleg még is csak eljön s van egy kis — e rebach. Ez a speculáció.*

Nem kért ráadás. Veszprémből értesítik lapunkat: „A helybeli törvényszéknek egy eset adta magát elő, melyről kell, hogy B. lapja említést tegyen. Ugyanis a rabtartási számadások alkalmával kintt, hogy egy rab már öt hónappal tovább ül a börtönben, mint a menniere el volt itélet. E súlyos mulasztás vádjá B—i és H—th törvényszéki bírákat és T—es törv. főjegyzőt terheli, a miért is amazok 500—500 frt. bírságra és rosszalásra el lettek ítélve, utóbbi ellen pedig fogelnyli vizsgálat kéretett.* Tudósítónk még más dolgokat is említ, melyekről azonban ma még hallgatni kell.

Az Érsekvárvári és környéki című lap újvok meglát. Gombház, lesz helyette más.

Felső-Ausztriában nagyban divának a parasztygylesek. Közélebb 14,000-nél többen jöttek össze Linzben, Parasztygyletet akarnak alapítani, aztán a nagy megadótatás sem tetszik a sőgoroknak. No, legalább lármázhatnák a pénzütkért, mig a magyar parasztnak azt mondják, hogy „Fizess és hallgass.*

Uj zeneművek. Táborosky és Parsch zeneműkereskedésében megljelent: Betét dalok Makroczy János. „A becsület szégyénye című eredeti népszimfivéhez. 1. Sajó vize zavaroson. 2. Ez a kis lány. 3. Dalolj, dalolj. 4. Mikor a leányok itt az ideje. 5. Enyim vagy te gyöngyvirág. 6. Hej csak sózva; énekhangra zongorakísérettel vagy zongorára szerkesztve F. P. Ára 1 frt.

Rózsavölgyi és társa budapesti zeneműkiadóknál megljelent: 1) Csak egy szempillantás, mazurpolka, szerző és Négers Bőske ő nagyságának ajánlja Mihályi Ignácz. Ára 50 kr. — 2) Szomoruan szól a magyar nóta, eredeti műdal, szerző S. Blahánának ajánlja Mihályi Ignácz. Ára 80 kr.

A „Komárom” ez. lap beleolvadt a „Komáromi lapok”-ba, mely utóbbi továbbra is Tuba János ügyes szerkesztése mellett jelenik meg.

Gyilkosság honvédszuronyal. Mosony megye Szolnok községben újv napján parasztelegények és az ünnepre szabadságotl honvédek maradtak a nagykorcsmában. Javában folyt a mulatság, de persze, hol katona van, nem eshetik az meg hevesebb jelenet nélkül. Ugy történt itt is. Összekoczanás lett a mulatságból. A parasztelegények és a honvédek külön táborra osovla, megkezdették a tényleges czivódást, egyik vitte honvéd kirántotta bajonettjét s egy 19 éves legényt úgy hátha szúrta vele, hogy a van mellén jött ki. A legény szörnyet halt s új év másodikkán el is temették.

Hova lett az óra? St. F. veszprémi polgár háza mult kedden nagy ribillió színhelye volt. Elvezett a háztulajdonos úr értékes ezüst szoborjára. Előveték a cselédséget, faggattak minden lakót a házúal, össze-viszta hánytat, dobtak mindent, s már a reudőrege akartak küldeni, mikor fél napi hajszá után azt vették észre, hogy a házimaeska a szoba egyik sarkában ugyancsak pofozza az órá, nyilván annak ketyegése fölbötti megbotránkozásában. No hiszen lett nevétség — el lehet képzélni.

Párisi naptárakból. „Kedves nóm, mivel lepelek meg újv ajándékkal? „Tudod mit, ne jöjj háza olyan hamar a klubból. — „Asszonyom mit varr? „Ime. — „Egy kis nadrág. — De hiszen nekünk nincsen gyermekünk! „Nos, egészsd ki. — Egy bál pábeszéd: „Nézd csak Laura, M. bankárnó soványsága deazára, milyen kivágot ruhában jelent meg. — „Csodálom, pedig mint bankár neje tudhatná, hogy minden deficitet fedezni kell. — Két tánczosnó vidáman társalog. Belép a komorna, s az egyiknek valamit sug. — „Megbocsáss kedvesem, a háziurral kell végeznem. Házbért fizetek. — „Kérlek, soká fog tartani? — A népszámláláskor. — Ügynök: (kérdi egy színesznőtől) „Mi az állása? — Színesznő: „Színesznő. — Ügynök: „Fő vagy melléktőlalkozása ez? —

Az új vadászjegyek. A pénzügminiszter az 1881. év első felében megújítandó, vagy először kiváltandó vadászjegyek kiállítására iránt az ország összes törvényhatóságaihoz körendeletet intézett, melyből a következők idézzük: „Mihelttartás végett ezenel értesitem a törvényhatóságot, hogy az új törvény megalakotásáig egyelőre mindazon felek részére, kik az 1880. év végéig érvényes vadászati jegyüket megújítani kívánják, vagy kik az 1881. évi első felében vadászati jegyek kiadásáért először folyamodnak, a fennbéli idézett törvény 12-ik §-a első bekezdése értelmében félvésre eső (6) hat forintnyi bélyegilleték előzetes lefizetése mellett a kívánt új vadászati jegyek 1881. évi január végéig terjedő érvényességgel lesznek kiállítandók, mely czédra a f. évi 1176. P. M. sz. a. kelt körendeletemben említett bélyegzett őrlapok felhasználandók. Azon ritkább esetekben pedig, midőn az 1875. XXI. t. cz. 11. és 12. §-ában megállapított 2. illetéleg 6 frtos évi bélyegilleték alá eső vadászati jegyek kívántatnak a kérelmező feleknek szintén csak a félvéi bélyegilletékek megfelelő három (3), illetéleg egy (1) forintnyi illetékösszeg előzetes lefizetése mellett 1881. június végéig érvényes új jegyek adhatók ki. Minthogy e czédra használható bélyegzett őrlapok

nincsenek, ilyenek kinyomatásáit pedig tekintettel az azzal járó költségekre, másrészt pedig a fennmilitett törvényjavaslat alapján amugy is közel jövőben várható törvényhozási intézkedésre, indokoltnak nem találok — ezenel megengedem, hogy az utóbb említett vadászati jegyek kiállítására a 6, illetéleg 2 frtos bélyegnyomatást ellátott őrlapok használhatassanak fel, szoros kötelességvé tévén a fent idézett törvény 2. §-a szerint eljáró törvényhatóságok tisztviselőinek, hogy felelősség terhe alatt, az ilyen vadászati jegy kiszolgáltatása alkalmával annak hátlapjára, a három — illetve egy frtnyi illetékösszeg lefizetését, valamint 1881-ik év június végéig terjedő érvényesség időpontját pontosan jégyezzzék fel. — Végre kijelentik, hogy a vadászati megadótatásáról szóló fentebb idézett törvényjavaslatnak törvényre emelése esetében, a jelen körendelet értelmében fizetett illetékösszegek betudása által ki fognak egyenlítettvi.

Megljelent a „Humorisztikus könyvtár.” 8. és 9. füzeté Kock Pál „A szerelmek útja” és „A miliomus” cz. regényeinek folytatásával. Ára 1 füzetnek 15 kr.

Megljelent a „Képes családi lapok” 15. füzeté következő értékes tartalommal: Asszony szamara. Elbeszélés, írta Sűmegi Kálmán. (Folytatás). — Szűlőföldem. Lévy Sándor költeménye. — A nők az ó-korban. Kemenczy Kálmántól. — Gondolatok. — A kútnál. Rajz. — Anonimata. Elbeszélés, írta Groch Román. (Folytatás). — Jézus és a kovács. Legenda. Dumas után Moravánszky Mihály. — Keselyvadászat a Sierra-Nevadában. Rudolf trónörökös könyvéből. — Humor: A harapós bor. — Modern eselések. — Adomák. — Mozaik: Egyveleg. — Történeti apróságok. — Szerkesztői füzetek. — A hét története. — Képek a kútnál. — Mű-kritikusok. — Tombolajátékok Olaszországban. — A harapós bor. — Modern eselések. — Melléklet: A „Poste restante” cz. regény vége.

Városunkban meghaltak f. hó 6—12: Marton József gyermeke Sándor, á. h. 1/2 éves, rángóros. Balog Erzsébet leánya Rozália, r. k. 16 hóapos, sorvadás. Mailinger Károlyné, r. k. 27 éves tüdőgömkör. Schlimmer Ferencz gyermeke Géza, r. k. 4 hóapos, béhurut. Kovácsics Jánosné, r. k. 88 éves, aggkór. Rechnitt Mór, ír. 30 éves, hashátyalob. Szöllösi Julia gyermeke Miklós, r. k. 5 hetes, gyengeség. Moró Antal, r. k. 30 éves, sorvadás. Friedbeuer Katalin gyermeke Jenő, ír. 3/4 éves, sorvadás. Kis János leánya Julia, r. k. 1 1/2 éves, béhurut. Ambros Ferencz, r. k. 28 éves, vízkór. Simon János gyermeke Pál, r. k. halva, nehéz szülés. Nagy Józsefné, á. h. 28 éves, tüdőgömkör. Vados György leánya Margit, r. k. 1 1/2 éves, torokgyógy. Fegyvi Ferencz leánya Mária, r. k. 10 he-

tes, gyengeség. Bíró Károly gyermeke Pál, r. k. 1/2 éves, rángóros. Stern Ignáczné, ír. 34 éves, gyermekgyógyi láz.

ÜZENETEK.

Zsigmond király adósságai mint fordítás nem közlhet, mert magyar királyról nem illik, hogy nekünk a német valamit mondjon. A másikat, mint látja, felhasználjuk. **S. O. és V. S. Budapest.** Mit jelenten a mely hallgató?

Sz. L. Sz.-Bils.???
Ötvös Kaspv. A levelek?
Szerajevó. Igredre?
A. N. J. Nygymbt. Post tot discrimina rerum leszevalami?

Boross Ka-Czil. Semmi újság? Vegye már elő penndját Veszpr. Köszönjük, legyen máskor is szerencsénk. **Antisemita.** Kívánságának eleget tettünk, mert véleményét osztjuk. Hogy lapunkra haragszik ez vagy az „orthodox”, csak annak a jele, hogy igaz a t. mondatk. De azért lapunk se az egyik se a másik feleketnek nem áll szolgáltatásban s antisemita mozgalmat nem indít meg.

Gabon a-árok.

PÁPA:

100 kigr. vagyis métermázsánként.

Buza: jó 11 frt. 40 kr., közép 10 frt. 80 kr., alás 10 frt. 50 kr.

Rozs: jó 10 frt. — kr., közép 9 frt. 80 kr., alás 9 frt. 40 kr.

Árpa: j. 7 frt. 40 kr. k. 6 frt. 80 kr. és a. 6 frt. 40 kr.

Zab: j. 6 frt. 20 kr. k. 5 frt. 80 kr. 5 frt. 60 kr.

Tengeri: j. 6 frt. — kr., k. 5 frt. 80 kr. és a. 5 frt. 60 kr.

Burgonya — frt. — kr., közép 1 frt. 20 kr.

Szén: j. 2 frt. 60 kr. k. 2 frt. 10 kr.

Zsup: j. 2 frt. — kr., közép 1 frt. 70 kr.

Pápán, 1881. jan. 14. **Wolfa József,**
h. polgármester.

Nyiltér.

Nobel Armin nyomdájában
egy tanonez
azonnal felvétetik.

REINER ILLÉS

folyó hó 8-tól kezdve az Ó-Collegium földszinti épületében

UJ TÁNCZKURZUST

nyitott. — Déltűn 5—6 zárt óra. 8—9 felnöttek számára, ez utóbbi szombat és vasárnapi napokon 8—11-ig tart.

Isten áldása van az ön HOFF JÁNOS-féle gyógyszerein.

(Saját szavai egy meggyógyultnak.)

Gyógyítja a nyúlháosodásnak, a mahaes köhögésnek, az álmatlanságnak, tüdőbajoknak és léleket hiányának.

Hoff János kir. tanácsos urnak az összes európai uralkodók udvari szallítójának, a koronás aranyérem kereszt tulajdonosának, a magas porosz és német rendek lovagjának. Gyár: Wien, Grabenhof 2. Gyári raktár: Stadt. Graben, Bärenstrasse 8. 30 éves köhögésben szenvedtem, annyira, hogy 72 éves koromban, alig bírtam lélekzeni. Feladtam minden reménységet az élethez, miután helyemben már mozdulni sem tudtam. Egy barátom, ki az előtt szintén az én bajomban szenvedett és a Hoff-féle malátá kivonatát és egészségőrt által meggyógyult, ajánlotta, hogy ezen gyógyszereket én is használjam. — Szerencse volt már névze, hogy követtem. Valóságos csoda történt velem, mert 21 palaez elfogyasztása után, legnagyobb meglepetésemre, köhögésem végké megszűnt, erőmet ismét visszakaptam, és így most nehézség nélkül tehetem a messzebb utakat. Kivánatom, miszerint ezen esemény nyilvánosságra jusszon, hogy mindenki, ki úgy szenved, mint én szenvedtem, meg tudhassa, hol talál gyógyszert nehéz szenvedései ellen. Kérek még küldeni 100 palaez malátá sőt és 10 kiló első számú malátá csokoládét.

A legfényesebb kitüntetése a Hoff János-féle malátá gyógyszereknek.

A valódi első Hoff-féle malátá gyógy- és tápszer általános hasznosságának biztostékául az azt használók által megkoronázva van. Szives tudomásra hozzuk kivonatan Hoff Jánosnak valódi első Hoff-féle malátá gyógyszereire tett császári, királyi és fejedelmi nyilatkozatokat, IV. Friedrich Vilmos király: „A Hoff-féle malátá kivonat jó hatással van a gyomorra.” I. Vilmos császár szereséltette a gyártat felelőssé közzárítával, melyben gyomor erősítő erejét és kiváló jó ízét a Hoff-féle egészségőrt sörnek ismeri el. (Lovagi kinevezési okmány és kitüntetés). Ferencz József császár: „Orvendek ön ismét kitüntetheti.” A szász király: „Hoff-féle malátá kivonat igen jót tesz az anyakirálynak.” A dán király: „Örömmel győződtem meg gyógyhatásáról a Hoff-féle malátá kivonattal.” Károly román fejedeleme: „Jó hírű önmek malátá készítménye.” Valesi herceg: „Haladéktalanul küldjék a gyógyhatású malátá kivonattól.” — Lajos-Oettingen Wallersteini herceg: „Emberi kötelesség a Hoff János féle malátá kivonat elismert gyógyhatását általános köztudomásra hozni.” Hohenzolern herceg: „Jutalmánál az ön érdemeinek, melyek oly jótékonyan hatnak az emberiségre.” — Hesseini gróf: „Elismert a gyógyereje az ön malátá készítményeinek.” — Az általános tetszés, melyben az ön malátá találmánya részesült.

Öväs. Csak a valódi Hoff János féle készítményeket, a magyar és osztrák kereskedelmi bíróság bejegyzett védjegyével (a feltaláló arczképe) követelendő. — A mások által gyártott hamisítványok máklözlik a gyógyfüvetek és a valódi készítés módját a Hoff János féle malátá készítménynek és az orvosok véleménye szerint ártalmasok lehetnek.

A valódi Hoff János féle malátá-mellezükorkák kék papírban vannak.

Főraktár Pápán Bermüller Alajos urnál.